

Simpozionul *Banatul trecut, istoric, cultural* la a XIV-a ediție

În 20-21 noiembrie 2009, în județul Caraș-Severin, la Reșița s-a desfășurat simpozionul "Banatul trecut, istoric, cultural", ajuns la a XIV-a ediție. Manifestarea a adus laolaltă cercetători din Germania, Serbia, România, Croația, Muntenegru și Macedonia interesați de trecutul Banatului.

Simpozionul a avut loc sub patronajul Consiliului Județean Caraș-Severin, al Consiliului Executiv al P. A. Voivodina și al Consiliului Național al Minorității Naționale Române din Serbia, fiind organizat de Societatea Română de Etnografie și Folclor din Voivodina și de Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița, în colaborare cu Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca și cu Institutul de Cultură al Românilor din Voivodina-Zrenjanin.

O caracteristică a manifestării este faptul că, încă de la început, ea a avut loc alternativ, un an în România și unul în Serbia⁴.

Debutul a avut loc în data de 20 noiembrie la ora 16, în sala de ședințe a Consiliului Județean Caraș-Severin. În deschidere au vorbit președintele Consiliului Județean Caraș-Severin, Sorin Frunzăverde și vicepreședintele Consiliului Executiv al P. A. Voivodina, Dušan Jakovliev. Importanța evenimentului a fost subliniată și de Costa Roșu, care afirma că "această ediție este o cotitură în istoria simpozionului pentru că reunește oameni din atâtea țări, pentru că la această ediție se va vorbi de istoromâni, aromâni și vlahi"⁵.

Un moment de aducere aminte a fost dedicat inițiatorului simpozionului, cercetătorul Valeriu Leu, de la Muzeul Banatului Montan Reșița, trecut în veșnicie în luna august 2009. Despre personalitatea și realizările remarcabile ale acestuia în plan științific au rostit alocuțiuni Nicolae Bocșan (Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca), Carmen Albert (Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița), Costa Roșu (Serbia) și Luminița Wallner Bărbulescu (Lugoj).

"A făcut parte din galeria marilor specialiști ai istoriei, a luminat instituțiile oficiale ale satului: biserica și școala; prin opera sa a luminat tranziția de la oralitate la cultura scrisă; a fost robul lecturii; a fost istoricul întregului Banat, meru vorbea despre cât de puțin este cercetată istoria Banatului. Ne revine datoria să-i ducem moștenirea științifică, pentru că a fost o pagină luminoasă a istorie bănățene", afirma Nicolae Bocșan, cu acest prilej⁶.

Au fost lansate lucrările: *Cronici bisericești. Manuscrise din Banat, secolele XIX-XX*, de Valeriu Leu și Costa Roșu, prezentată de către Nicolae Bocșan și "Anuarul Institutului de Cultură al Românilor din Serbia", prezentat de către Nicu Ciobanu (Novi Sad). Comunicările în plen au fost susținute de către Josef Wolf de la Institutul Șvabilor Dunăreni din Tübingen ("Solidarități de grup în procesul de colonizare germană. Cu privire la comportamentul migrațional și comunicațional al coloniștilor") și Ranko

⁴ Costin Feneșan, *Symposium über Geschichte und Kultur des Banats*, "Revista Arhivelor", 85 (2008), 2, p. 350-352.

⁵ Nina Curița, *În Banatul lui Valeriu Leu*. "Jurnal de Caraș Severin", 19 (2009), 270 (21 noiembrie), p. 1.

⁶ *Ibidem*, pag. 3

Končar (Novi Sad) ("Majoritatea română în politica națională a Voivodinei în anii 50 ai secolului XX").

Sâmbătă, 21 noiembrie lucrările s-au desfășurat în cadrul a 4 secțiuni:

La secțiunea I-**Istorie**, moderată de către Nicolae Bocșan, Rudolf Graf, Mircea Măran și Drago Njegovan au fost prezentate 12 lucrări: Adrian Magina (Reșița) ("Episcopia Ortodoxă a Lipovei în secolele XVI-XVII"), Lucian Țigău (București), ("Noi informații despre prezența bănățenilor la Universitatea din Viena (secolele XIV-XIV)"), Mihaela Bedecan (Cluj-Napoca), ("Profilul moral al clerului bănățean în imaginea presei românești (1865-1873)"), Nicolae Bocșan (Cluj-Napoca) ("Andrei Șaguna și Episcopia Caransebeșului"), Alina Covaci-Făget ("Organizarea instituțională a Bisericii Ortodoxe Române din Comitatul Timiș (1866-1918)"), Diana Covaci (Cluj-Napoca) ("Între politica de stat și politica ecleziastică: numirea episcopului greco-catolic de Lugoj Demetriu Radu (1895-1897)"), Marius Eppel, Gabriel Gărdan (Cluj-Napoca) ("Evoluții instituționale în Biserica Ortodoxă Română din Transilvania (a doua jumătate a secolului al XIX-lea)"), Rudolf Graf (Cluj-Napoca), ("Între politică și istorie, Fritz Valijavec, un istoric al Europei de sud est"), Mircea Măran-Vârșeț ("Andrei Vasici, primul monograf al Vârșețului"), Drago Njegovan (Novi Sad) ("Visarion Sarai (1714-1755)-1757, monah sârb din Kraina Bosniacă-misionar român"), Alin Scridon (Timișoara) ("Structuri profesionale în municipiul Timișoara între anii 1867-1918") și Attila Varga (Cluj-Napoca) ("Biserica Greco-Catolică din Banat și Scaunul Primațial de Esztergom în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Corespondență inedită").

În secțiunea a II-a, **Istorie-relații**, moderată de către Božidar Šekularac, Carmen Albert, Rodica Almăjan și Bože Mimica au fost susținute următoarele comunicări: Božidar Šekularac (Podgorica) ("Valahii din litoralul muntenegrean"), Carmen Albert (Reșița) ("Personalități din Banatul sârbesc în corespondența Institutului Social Banat Crișana"), Rodica Almăjan-Alibunar (Serbia) ("Învățământul românesc din Banatul Sârbesc"), Ioan Cârjă (Cluj-Napoca) ("Banatul și Transilvania în relatările de călătorie ale mareșalului Marmont"), Miodrag Ciurușchin (Timișoara) ("Proiecte pentru împărțirea Banatului 1914-1915"), Ela Cosma (Cluj-Napoca) ("Consulul austriac de la Belgrad, Ferdinand Mayhofer von Grünbühl și revoluția pașoptistă din Voivodina"), Eugen Criste (Arad) ("Membrii ai Narodna Odbrana și alți patrioți sârbi întemnițați în cetatea Aradului în anii Primului Război Mondial"), Vanghel Dunovski (Struga, Macedonia) ("Istoria localităților de aromâni din apropierea orașului Struga"), Ervin Dubrović (Rijeka) ("Contacte comerciale dintre Litoral și Banat în secolele XVIII și XIX"), Bože Mimica (Rijeka) ("Fenomenul limbii române în Istria"), Cvetko Pavlović (Bar, Muntenegru) ("Regatul Muntenegru și Regatul Român despre Tratatul de Pace de la București din 10 august 1913") și Vasile Râmneanțu (Timișoara) ("Relații diplomatice româno-iugoslave în perioada 1938-1939").

Secțiunea a III-a, **Banatul-cultură și interferență**, moderată de Rodica Ursulescu-Miličić, Ioan Munteanu, Ovidiu Roșu și Dragoliub Živcović, a reunit lucrările prezentate de: Marin Balogh (Cluj-Napoca) ("Crisa economică din 1873 și impactul său în Transilvania și Banat"), Nicu Ciobanu (Novi Sad) ("Multiculturalitatea Voivodineană - o valoroasă moștenire europeană"), Milan Cvetanović (Novi Sad), Saša Kicošev (Novi Sad) ("Căsniciile românilor din Banat în anul 2002"), Saša Kicošev (Novi Sad), Milan Cvetanović (Novi Sad) ("Obiceiurile românilor din Banat ca potențial pentru dezvoltarea comunității locale și turismului"), Lorand Madly (Cluj-Napoca) ("Opoziția politică în cadrul cercului literar Holnap de la Oradea și relațiile mișcării naționale românești cu

mediile literare”), Stelian Mândruț (Cluj-Napoca) (“Anuarul Institutului de Istorie din Cluj 1921-2006. Studiu de caz: note bibliografice și recenzii despre Banat”), Ioan Munteanu (Timișoara) (“Componente ale modernizării în viața rurală din comitatul Caraș Severin între anii 1867-1918”), Svetlana Nikolin (Pancevo) (“Aromânii din Banatul de Sud”), Ovidiu Roșu (Caransebeș) (“Fondul familial Sever Boșcaiu Oțelu Roșu. Structură și valoare documentară”), Rodica Ursulescu Miličić (Novi Sad) (“Cărți românești la bibliotecile din Novi Sad”), Dragoliub Živcović (Pancevo) (“Banatul locul de interferență al culturilor”) și Marionela Wolf (Tübingen) (“Tranzacții de moștenire și relații familiale la distanță. Coloniști din Württemberg în Banat”).

Ultima secțiune, **Cultură, literatură moderată** de Marina Puia Bădescu, Mirjana Ćorković, Robert Nagy și Mircea Taban a reunit lucrările prezentate de: Daniela Barbu (Vârșeț) (“Școala din Gudurica și Marcovăț”), Marina Puia Bădescu (Novi Sad) (“Limba în romanul «Cumpăna fântânii». Observații generale”), Mirjana Ćorković (Belgrad) (“Funcția estetică în stereotipurile etnice în literatura românilor din Voivodina”), Alina Iorga (Zrenjanin) (“Românii din Bačka”), Robert Nagy (Cluj-Napoca) (“Muncitori și meșteșugari bănățeni la Cluj în perioada 1896-1934”), Laura Spăriosu (Novi Sad) (“Despre etimologia toponimului Uzdin”), Mircea Taban (Reșița) (“Omul simbol-simbolul om. Încercare de hermenautică simbolică (portul popular)”) și Igor Ungur (Zrenjanin) (“Rolul manifestărilor culturale în menținerea identității naționale”).

Din titlurile prezentate se poate desprinde diversitatea problemelor abordate, acestea având în centru istoria, cultura, spiritualitatea, școala, economia, ocupațiile, societatea, literatura, etnografia, mișcările populației, minoritățile, demografia, arhivele sau bibliotecile Banatului.

Caracterizată de către profesorul Nicolae Bocșan drept cea mai reușită ediție dintre cele 14, manifestarea, de înaltă ținută științifică a contribuit la transformarea Reșiței, timp de două zile, într-un veritabil centru al cercetării științifice.

Laurențiu Ovidiu Roșu

